

ዝርክርክነት የአገር በሽታ እየሆነ ነው!

04 Jun, 2016 By በጋዜጣው ሪፖርተር

ዝርክርክነት እየበዛ ነው። ኃላፊነታቸውን በአግባቡ በማይወጡ ተቋማትና ሹማምንት ምክንያት በየቦታው ስህተቶች በዝተዋል። አንድ ተቋም በሕግ የተሰጠውን ሥልጣንና ተግባር በአግባቡ መወጣት ሲያቅተው፣ ተቋሙን የሚመራ ሹም በተቀመጠለት የኃላፊነት መሥፈርት መሠረት ኃላፊነቱን መወጣት ሲሳነው፣ የመቆጣጠር ኃላፊነት ያለበት አስፈጻሚው አካል ዝምታ ሲያበዛ ዝርክርክነት ይነግሣል። መንግሥት በሕገ መንግሥቱ መሠረት አገር የመምራት ኃላፊነቱን መወጣት የሚችለው፣ በየደረጃው ያሉ መዋቅሮቹ ተናበው ተግባራቸውን በትክክል እያከናወኑ መሆኑን ሲያረጋግጥ ነው። ማረጋገጫው የሚገኘው በነሲብ ሳይሆን በማያሰልስ ቁጥጥርና ግምገማ መሠረት ነው። ቁጥጥርና ግምገማው የሚካሄደው በሥርዓት በተቀመጡ መሥፈሮች ነው። ከዚያ ውጪ ያለው አሠራር የአሠራር ሒደትን የማይቆጣጠርና ተገኘ የሚባለውን ውጤት የማይገመገም ከመሆኑም በላይ፣ ለሐሰተኛ ሪፖርቶችና ደምዳሜዎች አሳልፎ ይሰጣል።

ግልጽነት የአንድ መንግሥት ደክተሪን ሊሆን ይገባዋል። በዚህም ሕዝብ የመንግሥትን አሠራር በግልጽ የሚገመገምበትና ተጠያቂነት ለመኖሩ ማረጋገጫ ይኖራል ማለት ነው። ሕዝብ ለመንግሥት በውክልና ከሰጠው ሥልጣን ተጠቃሚ መሆን የሚችለው፣ ስለመንግሥት አጠቃላይ አሠራር የተሟላ መረጃ ሲኖረው ነው። የማወቅ መብቱ ሲከበር ነው። በመረጃ የማግኘት ነፃነት አዋጁ መሠረት መንግሥት እጅ ያሉ መረጃዎችን ማግኘት ሲችል ነው። ግልጽነት በሌለበት ግን ጠያቂና ተጠያቂ ባለመኖሩ የተዘረከረኩ አሠራሮች አገሪቱን ያስቃያሉ። በግለሰቦች ኃላፊነት የጎደለው ተግባር ብቻ ግብር ከፋዩ ሕዝብ ተገቢውን አገልግሎት አያገኝም። ዝርክርክነት በጣም ከሙብዛቱ የተነሳ የተሰጣቸውን በጀት በአግባቡ የማያወራረዱ ተቋማት በዝተዋል። ለምን ብሎ የሚጠይቅ በመጥፋቱም ሒሳብ ካለማወራረድ አልፎ የአገር ሀብት የሚያወድሙ አሉ።

ሦስቱ የመንግሥት አካላት (ሕግ አውጪው፣ ሕግ ተርጓሚውና አስፈጻሚው) በሚገባ እየተናበቡ የቁጥጥር ሥርዓቱ መጥበቅ ሲገባው፣ የሦስቱን አካላት አሠራር እየመረመረ ለሕዝብ ዓይንና ጆሮ መሆን የሚገባው ሚዲያ መጠናከር ሲኖርበት፣ ጠንካራ የሲቪክ ተቋማት ማበብ ሲገባቸው፣ ተቃዋሚ የፖለቲካ ፓርቲዎች ፓርላማ መቀመጫ ማግኘት ሲገባቸው፣ ወዘተ ሳይሆን ቀርቷል። በዚህም ምክንያት ሥራዎች በአግባቡ ሊከናወኑ አልቻሉም። ከላይ እስከ ታች ድረስ በአስፈጻሚው የመንግሥት መዋቅር ውስጥ ያለ ተገቢ ሰነድ ባለመያ ጠንካራ ቁጥጥር አለመኖሩን ሲያረጋግጥ ኃላፊነቱን በአግባቡ አይወጣም። ይባስ ብሎ የተሰጠውን ኃላፊነት ለሕገወጥ ተግባር ይጠቀምበታል። በብዙዎቹ መንግሥታዊ ተቋማት ውስጥ ኃላፊነታቸውን በሚገባ ከሚወጡ ዜጎች ባልተናነሱ፣ ለሕገወጥ ተግባር የሚጠቀሙበት አሉ። ሥራን በማዘረከረክና በደንታሊስነት በተደጋጋሚ ስህተቶችን በመፈጸም የአገርን አንገት የሚያስደፉ እየተበራከቱ ነው።

መልካም አስተዳደር ለምን ጠፋ? ሙስና ለምን በረከተ? ፍትሕ ለምን ይስተጓጎላል? ተብሎ ሲጠየቅ መልሱ የተዘረከረኩ አሠራሮች ሙብዛት ነው። ተጠያቂነት ያለበት መንግሥት ምላሹ አዝጋሚ በመሆኑ ነው። ኃላፊነታቸውን በአግባቡ ያልተወጡ ሹማምንት ከአንዱ ቦታ ሲነሱ ሌላ ቦታ ይሾማሉ። በሙስና የሚጠረጠሩ ሹማምንት ስማቸው በአደባባይ እየተነሳ ጠያቂ የለባቸውም። ፍትሕን መነገጃ ያደረጉ ግለሰቦች ለምን የሚላቸው ስለሌለ ሕገወጥነትን ያስፋፋሉ። ሕዝቡ በምሬት ውስጥ ሆኖ አቤት ሲል ቅሬታ የሚሰማ የለም። ቢኖርም በዳዩ ቅሬታ ሰሚ ሆኖ ይቀርባል። አገር እየበደሉ ነው ተብሎ ጠንከር ያለ አቤቱታ የሚቀርብባቸው ማስተባበያ ይደረግላቸዋል። እንዲህ ዓይነቶቹ ብልሹ አሠራሮች የሚደላደሉበት ምቹ ሥፍራ በሙብዛቱ፣ አገርን ለኪሳራ የሚዳርጉ በርካታ ስህተቶች ይፈጸማሉ። እነዚህ የዝርክርክነት ማሳያ የሆኑ ስህተቶች በተደጋጋሚ ሲፈጸሙ እንኳ ጠያቂም ተጠያቂም የለም።

በአንድ ወቅት በመልካም አስተዳደር ችግሮች ላይ በተሠራ ጥናት ከፍተኛ የመንግሥት ባለሥልጣናት ውይይት ሲያደርጉ፣ አፅንኦት ተሰጥቶ የተነገረው የተሰሙት ችግሮች ለሥርዓቱ ህልውና አደገኛ መሆናቸው ነበር። ከዚያ በኋላም በተለያዩ ክልሎች በተጠሩ ሕዝባዊ ስብሰባዎች ላይ የመልካም አስተዳደር ዕውቀት የፈጠራቸው ምሬቶች በስፋት ተሰምተዋል። ኢሕአዴግ ደርግን ያስወገደበትን 25ኛ ዓመት የብር ኢዮቤልዩ ሲያከብር ግን ከችግሮቹ ይልቅ የተወሰኑ ስኬቶቹ ብቻ ነበሩ ማለት ይቻላል። ችግሮችን እያዳፈኑ እያደሰሰቡ ለጊዜው ማለፍ ቢቻልም፣ ከቁጥጥር ውጪ ሲሆኑ ግን ምን ዓይነት ጥፋት ሊያስከትሉ እንደሚችሉ በኦሮሚያ ክልል ከተከሰተው ተቃውሞ መማር ይቻላል። በሰው ሕይወት፣ አካልና ንብረት ላይ የደረሰው ጉዳት አስተማሪ ሆኖ ችግሮችን ከሕዝብ ጋር ለማስወገድ መሞከር ይበጃል። በተዘረከረኩ አሠራሮች ምክንያት አሁንም ሕዝብ እየተመረረ ነው። ይኼ ምሬት በተደሰሰበሰሰ ቁጥር የሚያስከፍለው ዋጋ ካልታሰበበት መሠረታዊ ችግር አለ ማለት ነው።

የሰሞኑ መነጋገሪያ ርዕስ የሆነው የከፍተኛ ትምህርት መግቢያ ፈተና መሰረቅና አንድምታው በዚህ አገር ውስጥ ምን ያህል የተፃረሩ አቋሞች ለመኖራቸው ጥሩ ማሳያ ነው። የመንግሥት ጓዳ በመዝረክረኩ ምክንያት ፈተና ተሰርቆ መልሱ በፌስቡክ ላይ ሲወጣ የነበረውን መደነባበር ማንም አያስተባብለውም። የኩረጃን አፀያፊነት በሞባይል ስልክ መልዕክት ሲያሠራጩ የቆየው መንግሥት ፈተና መሰረቅን አላወቀም። ተሰርቋል ሲባልም አላመነም ነበር። ከረፈደ በኋላ ግን ፈተናው ተሰርቋል አለ። ከዚያም ቆይቶ ድጋሚው ፈተና የሚሰጥበትን ቀን ሲያሳውቅ፣ ጅረ የረመዳን ሆኖ ፍቺ ሰሞን ነው ሲባል ከበዓሉ ጋር እንደሚገናኝ ቆይቶ ማስተባበያ ሰጠ። ፈተናውም በልዩ ግብረ ኃይል አማካይነት ይዘጋጃል አለ። በድንገተኛው ውርጂብኝ ምክንያት የመንግሥት ገመና መዝረክረኩ ታየ። በሌላው ወገን ያለው ደግሞ የፈተናውን መሰረቅ የተቃውሞ መግለጫ አድርጎ አቀረበው። ከዚያም አልፎ ተርፎ ስለሚቀጥለው ፈተና አሰጣጥ ምክረ ሐሳብ አቀረበ። ኃላፊነት ካለበት መንግሥት በላይ ራሱን ዋነኛ ተዋናይ አደረገ። አስፈላጊ ከሆነም ድርጊቱ እንደሚቀጥል ዛቻ ሰነዘረ። መንግሥት በሕግ የተሰጠውን ሥልጣን የሚጋፋ ኃይል ተፈጠረ ማለት ነው። እንዲህ ዓይነቱ ጤነኝነት የጎደለው ተግባር የዝርክርክነት ውጤት ነው ቢባል ማን ያስተባብላል? ተመሳሳይ በርካታ ጉዳዮችን ማንሳት ይቻላል።

ሁሌም እንደምንለው የሕግ የበላይነት የሚያስፈልገው ሥራዎች በአግባቡ እንዲከናወኑ ነው። ተቋማት በተሰጣቸው ሕጋዊ ሥልጣንና ኃላፊነት ካልተመሩ፣ የአመራሮቻቸው ሥልጣን በሕግ ከተደነገገው ውጪ መረን ከተለቀቀ፣ ጥፋት ሲፈጸም ጠያቂ ከሌለ፣ ሥራቸውን በሕጋዊ መንገድ የሚያከናውኑ ዜጎች እየተገፉ ሕገወጦች ከገነኑ፣ ወዘተ. ምን ዓይነት ውጤት ነው የሚጠበቀው? አገሪቱን ከሚመሩት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ጀምሮ እስከ ታችኛው መዋቅር ድረስ ያለ ሹም በሕግ የተሰጣቸውን ኃላፊነት በብቃት ካልተወጡ ችግር አለ። መልካም ተግባር ያከናወነው ሲወደስ ጥፋት ያለበት ደግሞ ሕጋዊ ዕርምጃ ሊወሰድበት ይገባል። ክፍተቶችን እየተጠቀሙ ሕግ የሚጥሱ ጃዊሳዎች በለብ ለብ እየተገመገሙ ሲታለፉና ለተሻለ ሹመት ሲታጩ፣ የመንግሥት ተዓማኒነትና ተቀባይነት አጠያያቂ ይሆናል። ሕዝብ በመንግሥት ላይ ያለው እምነት ከመቼውም ጊዜ በላይ እየተሸረሸረ ለራስ በሚሰጥ ማንቆለጳጳስ መኮፈስ የትም አያደርስም። ይልቁንም መንግሥት ጓዳ ውስጥ ዝርክርክነት መብዛቱን አይቶ የማስተካከያ ዕርምጃ መውሰድ ይጠቅማል። ከዚህ በፊት ተገኙ የተባሉ ስኬቶች ተጠናክረው ካልቀጠሉ ለነገ ዋስትና አይሆኑም። ራስንም ሕዝብንም እያዘናጉ በለመዱት አኳኋን መቀጠል የማይቻልበት ጊዜ ነው። ለዚህም ነው የዝርክርክነት መብዛት የአገር በሽታ እየሆነ ነው የሚባለው!